

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 289. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeventyr07val-shoot-idm139890593771568/facsimile.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

I Børnestuen

I Børnestuen tryktes første gang i NEH 7-65, der udkom 17.11.1865.

12.6.-30.5.1865 opholdt A sig på Frijsenborg. »I disse herskabelige Stuer, den blomstrende Have, hos hjertensgode Mennesker, i al den Lykke, som Velværen og Velvillien kan forunde et Menneske, fløi flere Uger hen, og jeg digtede her Eventyret: »*Guldskaats* ligesom også »*I Børnestuen*« (MLE II 284). Denne oplysning er dog ikke helt rigtig, idet eventyret er skrevet på Basnæs i julen 1861 (jvf. Dagbøger 2.1.1861: »Skrevet Historien: En heel Comedie« (V 1)). At denne historie er identisk med *I Børnestuen* fremgår tydeligt af Dagbøger 17.6.1865, hvor A efter at have noteret, at han havde læst *Lasernes* op, skriver: »Gjennemskrev derpaa Eventyret: En heel Comedie« (VI 238). Oplysningen om *Lasernes* forklarer måske delvis et par lighedspunkter, jvf. ndf. 19.6. læste han det nye eventyr op, og 20.6. fortæller han Henriette Collin: »jeg har [...] faaet færdig et mindre, men meget livligt [eventyr]: »*I Børnestuen*« (BEC III 193).

Kimen til eventyret kan føres tilbage til A.s ungdom, idet der i Collinske Saml. 18.4^o (KB) under Poetiske Barndoms- og Ungdoms-forsøg m.m. findes et udkast Et Feilgreb og ikke et Feilgreb. Komedie i en Akt, der næsten er identisk med Pibehoved og godt Hoved. Begges forbillade er J.L. Heibergs Julespøg og Nytaarsløier (1817), hvori er indlagt det parodiske sørgespil Flaskens Længsel efter Proppen. Blandt persunerne er her frøken Handske, von Støvle og Kalvekryds (Poetiske Skrifter I.1862.423).

208.2 *pan Komedie*] i teatret. – **25** *Potz*] ed: død og plage. – *Blitz*] reminiscens af oden: Gotts Blitz; lyn og torden. – *Mazurka*] egl. polskdans eller polka; her som ed. – **27** *Komedie*] skuespil.

209.7 *Placaten*] programmet, rollelisten. – **20** *Snik, snak, snurre, bassalurre*] egl. Snip, snap osv.; gammel børneremse, jvf. *Hønen* (II 209f). – **22** *Von Støvle ... spille sig i*] sml. Børstens ord til Støvlen i Julespøg og Nytaarsløier: »See saa, Herre! Nu er De saa blank som et Speil« (Poetiske Skrifter I.1862.433). – **22** *Saffian*] fint læder af gede- eller fåreskind. – **26-27** *er meget beskeden ... Værd*] sml. *Lasernes* (V 114.11f). – **28** *Boniteten*] den gode beskaffenhed; jvf. Julespøg og Nytaarsløier, Kalvekrydssets replik til Handsken: »De er af en fortræffelig Bonitet« (Poetiske Skrifter I.1862.452) samt *Lasernes* (V 114.15f). – **33** *Physiognomi af Italien*] jvf. den almindelige betegnelse for Italien: Støvlen.

210.9 *spanstø*] jvf. Kalvekrydsset til Handsken i Julespøg og Nytaars-

løjer: »Jeg seer til min Glæde og Forundring, at De virkelig er fransk af Fødsel, uagtet De taler det danske Sprog med saa stor Færdighed« (Poetiske Skrifter I:1862.452). Måske også med tanke på Heibergs tilnavn i Bakkehuskredsen: den Spanske. – 15-16 stamt Bifald ... første Parkst] »De Fornemme eller den saakaldte »fine Portion«, der havde Plads i første Etages Loger og i Nummerparketten, fandt det [tidligere] under deres Værdighed at ytre Bifald eller Mishag, og Andre, der ikke vare Fornemme, men alligevel søgte den nævnte fornemme Del af Theatrets Tilskuerrum, ansaae det for rigtigst at dele denne Løden-fornem overfor Fremstillingen paa Scenen, for ikke at røbe deres plebejiske Oprindelse« (J.Davidsen: Fra det gamle Kongens Kjøbenhavn. I:1880.339).

211.25 frit tilkjært] gratis leveret.

Guldskat

Guldskat tryktes første gang i NEH 7-65, der udkom 17.11.1865.

I Bemærkninger skriver A, at eventyret er skrevet på Frijsenborg (22, jvf. også MLE II 284).

Ideen til eventyret var dog af langt ældre dato. På den liste over »Eventyr som kunne skrives«, A udarbejdede i april-maj 1859, står der under bogstav B: »Brandtrommen« og under R: »Rødhaaret« (ovf. s. XIII f). Og det fremgår af Dagbøger 30.10.1855, da A ved en middag hos Just Matthias Thiele læste *Guldskat* op, at det var denne, der engang havde bedt A skrive om brandtrommen. Iøvrigt noterer A, at Thiele havde tænkt sig eventyret helt anderledes (VI 314).

Hvornår A egentlig er begyndt at skrive på eventyret vides ikke, men i Dagbøger 19.6.1865, Frijsenborg, siger han: »Begyndt paa at udarbejde den tidligere skrevne Begyndelse til »Brandtrommen gaar« (VI 239). Om dette udkast og forskellen mellem det og *Guldskat* se Buket 223 ff. 20.6. fortæller han Henriette Collin om *Lygtemændene ere i Byn* og *I Børnesteuen* og fortsætter så: »[jeg] skriver i Dag paa det Tredie, skriver i et sjældent godt Humeur, thi jeg har Alt om mig saa Godt, et Menneske, selv en Prinds, kunde ønske sig« (BEC III 193). Næste dag var det dog så som så med humøret. I Dagbøger 21.6. skriver han nemlig: »Om Eftermiddagen kom en underlig trist Stemning over mig; jeg gik ene ind i Skoven, kom hjem og skrev paa »Guldskat«. Humeuret løftede sig« (VI 240). Her har eventyret altså fået sin endelige titel, og 23.6. noterer han: »Endt, som jeg troer Historien om »Guldskat« og læst den for med »Veirmøllens« og et Par ældre Eventyr